

Datum
2025-05-28**Diarienummer**
M-2025-382Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Lokalisering av ny mätplats för luftkvalitetsmätningar i Danderyds kommun 2026

Ärendet

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har i uppdrag att kontrollera luftkvaliteten i Danderyds kommun. Luftkvalitetsmätningar utförs sedan 2022 vid två mätstationer, en permanent och en mobil. Inför 2026 ska nämnden besluta om en ny lokalisering för den mobila mätstationen.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret har fått i uppdrag att utreda lämpliga lokaliseringalternativ. Två skolor och en förskola har varit föremål för utredningen. Under utredningens gång har avstämning skett med samhällsutvecklingsförvaltningen och platsbesök har genomförts med leverantören. Förankring har även skett med berörda rektorer.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden fastställer kontorets förslag till ny lokalisering av den mobila mätstationen för luftkvalitetsmätningar år 2026.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har gett miljö- och stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att kontrollera luftkvaliteten i utomhusluften i Danderyds kommun (KF 2020-11-02/2020-11-05 (§ 127)). En leverantör, Opsis AB, är upphandlad för att utföra luftkvalitetsmätningar och rapporterar månadsvis in resultatet till kommunen. Syftet med mätningarna är att få kunskap om luftkvaliteten, som en del av kommunens miljöövervakning.

Sedan våren 2022 utförs mätningar av luftkvaliteten i kommunen via en permanent och en mobil mätstation. Den permanenta mätstationen är placerad vid Danderyds gymnasium och den mobila mätstationen är för tillfället placerad vid Skogsgläntans förskola i Enebyberg. Mätstationen har tidigare stått vid Anna Whitlocks park (nära Vasaskolan) våren 2023-våren 2024 och Mörbyskolan våren 2022-våren 2023.

Nuvarande bygglov för den mobila mätstationen sträcker sig till 31 oktober, men ansökan om förlängt bygglov sträcker sig till 31 januari 2026. Anledningen till förlängningen är att det visat sig vara mest fördelaktigt rapporteringsmässigt och utifrån resultatanalyserna, samt med hänsyn till miljökvalitetsnormerna för luft i fråga om årsmedelvärden, med en mätserie som sträcker sig över ett helt kalenderår. En ny

Datum
2025-05-28**Diarienummer**
M-2025-382Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

mätplats, för att mätningar kan påbörjas vid årsskiftet 2025-2026, behöver nu utses av nämnden. Bygglov för mätstationen kommer sedan att sökas av tekniska nämnden.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets utredning

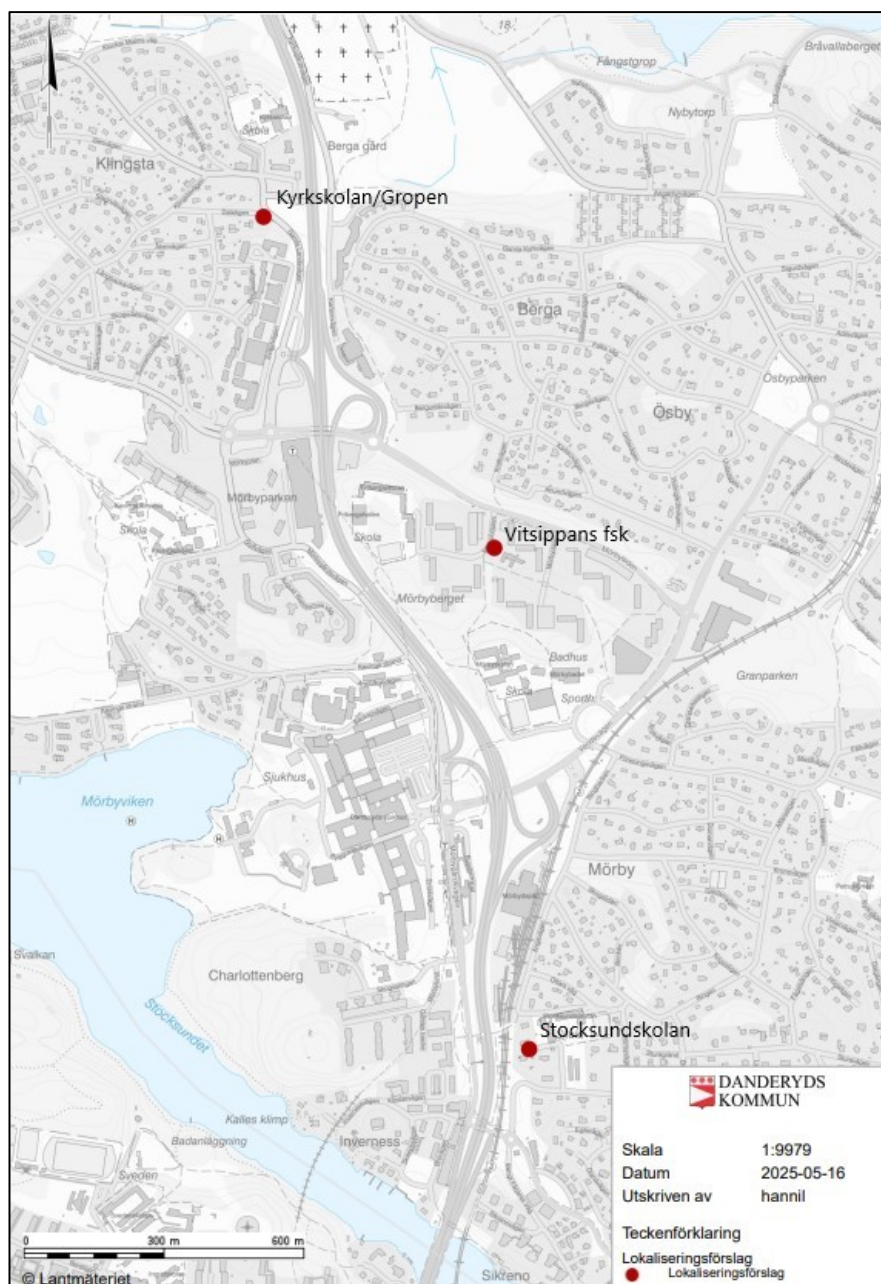
När det gäller platser längs med eller i närheten av E18, vilket är den största källan i kommunen för emissioner av luftföroreningar, finns det flera alternativa lokaliseringar. Platsen bör vara så beskaffad att det kan antas eller via beräkningar förmodas ha höga halter av partiklar och kväveoxider. Det bör vara en plats som många människor nyttjar/vistas på. Viktigt att beakta är om platsen varit föremål för eventuellt tidigare mätning av någon av de tre ämnen som mäts, samt resultat och bedömningar utifrån dessa mätningar. De tre ämnen som mäts är grova partiklar, kvävedioxid och marknära ozon. Andra faktorer av betydelse är främst teknisk karaktär, det vill säga möjlighet att få tillgång till el, att det finns en lämplig uppställningsyta, samt att det är fri sikt för ljusstrålen. Mätstationen ska inte heller påverka närliggande verksamheter negativt.

Ett första urval av platser gjordes utifrån sökningar på skolor och förskolor i närheten av E18. För att underlätta de tekniska aspekterna såsom elförsörjning har endast kommunala skolor och förskolor inkluderats i urvalet. Två skolor och en förskola längs med E18 valdes ut som alternativ till lokaliseringsutredningen, se figur 1.

Datum
2025-05-28

Diarienummer
M-2025-382

Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Figur 1. Kartbild över de tre lokaliseringsalternativ som varit föremål för kontorets utredning.

Kyrkskolan/Gropen

Kyrkskolan ligger nära E18 och där går barn från förskoleklass till årskurs 6. Den förhärskande vindriktningen, som är sydvästlig, gör att föroreningar inte bör transporteras till platsen då skolan ligger på E18:s västra sida. Platsen är dock lämplig med anledning av närheten till E18 och det vistas många människor där. Kyrkskolan var med i ett mättingsprojekt tillsammans med Fribergaskolan november 2017-juni 2018. Resultatet visade sig vara under miljökvalitetsnormen avseende årsmedelvärdet för kvävedioxid men över miljökvalitetsmålet Frisk luft. Kyrkskolan hade det högsta

Datum
2025-05-28**Diarienummer**
M-2025-382Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

periodmedelvärde. Det har dock visat sig vara svårt att få en bra plats för mätstationen med sikt för ljusstrålen utan att ta parkeringsyta för personalen.

Som ett alternativ har kontoret i aktuell utredning tittat på möjligheten att placera mätstationen på närliggande kommunägd fastighet, Danderyd 3:97. Platsen ligger ca 95 meter från E18. Vid närmare platsbesök noterades att ytan för uppställning inte var helt optimal och platsen bedömdes även ligga på för långt avstånd från Kyrkskolan, och med lite andra förhållanden, för att mätresultatet skulle kunna anses vara helt representativt för skolan. Platser med bättre förutsättningar bör i första hand prioriteras.

Vitsippans förskola

Vitsippans förskola ligger relativt nära E18 och Mörbyleden som är en vältrafikerad kommunal väg. Den förhärskande vindriktningen gör att föroreningar bör transporteras till platsen då skolan ligger på E18:s östra sida. Då det inte är lämpligt att placera mätstationen inne på förskolegården utgjordes lokaliseringalternativet av en mindre kommunalägd gräsyta bredvid en parkering strax norr om förskolan. Platsen ligger ca 250 meter från E18 och ca 70 meter från Mörbyleden. Vid närmare platsbesök noterades dock att ytan för uppställning var rätt begränsad och det visade sig även finnas vissa svårigheter med att hitta bra sikt för ljusstrålen. Platser med bättre förutsättningar bör i första hand prioriteras.

Stocksundsskolan

Stocksundsskolan ligger nära E18 och där går barn från förskoleklass till årskurs 6. Den förhärskande vindriktningen gör att föroreningar bör transporteras till platsen då skolan ligger på E18:s östra sida. Platsen är lämplig med anledning av närheten till E18 och det vistas många förskole- och skolbarn i området. Stocksundsskolan har i lokaliseringsutredningen från 2021 (ärende 2021-643) föreslagits som mätplats för 2024 och var därför även föremål för lokaliseringsutredningen 2023 (ärende M-2023-816). Vid närmare utredning genom platsbesök upptäcktes då svårigheter med utrymme för mätstationen inom skolans område på grund av relativt trånga ytor och mycket växtlighet, vilket försvårar fri sikt för ljusstrålen.

I aktuell utredning tittade kontoret på ett nytt lokaliseringalternativ strax utanför Stocksundsskolans område, inom fastigheten Skolan 11, som också ägs av kommunen. Platsen har fri sikt för ljusstrålen om reflektorn monteras på en befintlig stolpe på skolgården. Mätresultat på denna plats skulle ge någorlunda representativa resultat för både Stocksundsskolan och förskolan Villa solvi, se figur 2. Platsen ligger ca 75 meter från E18.

Datum
2025-05-28**Diarienummer**
M-2025-382Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

Figur 2. Bild över området vid Stocksundskolan och förskolan Villa Solvi. Ungefärlig föreslagen mätplats markerad i rött.

Tidsperspektiv

Tidsbegränsade bygglov för den mobila mätstationen vid Mörbyskolan och Vasaskolan har gällt till och med 30 juni 2023 respektive 30 juni 2024. Vid Skogsgläntas förskola söktes först bygglov till 31 oktober 2025. Kontoret gjorde sedan bedömningen att bygglovet skulle förlängas till 31 januari 2026 så att mätstationen får ett mätresultat för samma plats hela kalenderåret 2025. Mätstationen bör stå på nästa mätplats under hela kalenderåret 2026. Marginaler bör dock finnas för flytt och anslutning m.m. och bygglov bör därför sökas till sista januari 2027.

Miljö- och stadsbyggnadskontorets bedömning

Kontoret bedömer att brist på lämplig uppställningsyta och sämre sikt för ljusstrålen vid Kyrkskolan/Gropen och Vitsippans förskola gör att dessa platser inte bör prioriteras för mätningar under 2026.

Stocksundskolan ligger i direkt närhet till E18 och i den förhärskande vindriktningen. Fastigheten Skolan 11 som föreslås som uppställningsplats har gott om utrymme med stabil markyta att ställa mätstationen på. Vidare finns goda möjligheter för elanslutning och bra sikt för ljusstrålen. Utifrån lokaliseringsutredningens resultat bedömer kontoret att den lämpligaste platsen för mätstationen 2026 är vid Stocksundskolan och förskolan Villa Solvi, på fastigheten Skolan 11.

Vidare föreslår kontoret att bygglov för mätstationen ska sökas för 12 månader, det vill säga till 31 januari 2027.

Konsekvenser för barn och unga

Enligt FN:s Barnkonvention ska alla åtgärder som rör barn i första hand beakta vad som bedöms vara barnets bästa. Barn tillhör en särskilt känslig grupp när det gäller luftföroreningar och de påverkas redan vid relativt låga halter. Barn är generellt mer

Datum
2025-05-28**Diarienummer**
M-2025-382Miljö- och stadsbyggnadskontoret
Hanna Nilsson

utsatta än vuxna, bland annat eftersom de andas in mer luft i förhållande till sin kroppsvikt och deras kroppar och organ är inte färdigutvecklade ännu. Vidare spenderar barn generellt mer tid utomhus vilket gör att de i högre utsträckning kan exponeras för luftföroreningar. Exponering av höga halter i ung ålder kan även ha en påverkan på barnens framtida hälsa som vuxna.

Med anledning av barns utsatthet för luftföroreningar anser kontoret att mätningar i närheten av skolor eller förskolor bör prioriteras.

Elisabeth Thelin
Bygg- och miljödirektörHelene Boström
Miljöchef

Handlingar som hör till beslutet:

1. Tjänsteutlåtande. Lokalisering av ny mätplats för luftkvalitetsmätningar i Danderyds kommun 2026